

Tompá Andrea: *Fejtől s lábtól. Kettő orvos Erdélyben* című regényének feldolgozása

Óraterv

Óravázlatok

1. ÓRA

Témakör	Kortárs magyar irodalom
Tananyag	Tompá Andrea: <i>Fejtől s lábtól. Kettő orvos Erdélyben</i> c. regényének feldolgozása
Tanesszközök	a regény szövege, füzet, csomagolópapír

A foglalkozás célja	a regény világának megközelítése, múlt és jelen áthidalása; a regényben múltbeliként megjelenő kérdések jelenhez kapcsolása, ismerőségük, aktualitásuk felismerése
---------------------	--

idő	tartalom	módszer	reflexió
8 perc	<p>1. feladat: Ráhangolódás</p> <p>Szerintetek melyek azok a hétköznapi vagy társadalmi-politikai kérdések a mai Magyarországon, amelyek száz év múlva is fontosak lesznek az emberek mindennapjaiban? Válasszatok egy ilyen kérdést, és írjátok meg három percben egy száz év múlva élő egyetemi hallgató naplórészletét, amelyben erről töpreng!</p>	<p>egyéni munka, felolvasás a csoportban</p>	
15 perc	<p>2. feladat: Társadalmi környezet, történelmi helyzet – múlt és jelen</p> <p>A) A főszereplők sorsa mindvégig szorosan összekapcsolódik a korabeli Erdély és Magyarország társadalmi,</p>	<p>csoportmunka egy-egy alfeladattal, majd beszámoló</p>	

<p>10 perc</p>	<p>politikai, tudományos és hétköznapi életével. Gyűjtsétek össze, milyenek mutatja a regény a korabeli viszonyokat az alábbi szempontokból!</p> <p>Idézzetek fel a regényből eltérő véleményeket ezekről a kérdésekről!</p> <ol style="list-style-type: none"> Erdély és Magyarország, Kolozsvár és Budapest viszonya a trianoni döntés előtt és után a jövővel kapcsolatos kilátások, remények (tudományos fejlődés, társadalmi változások, jólét) a háború és Trianon előtt és után a zsidóság helyzete, lehetőségei, megítélése a nők helyzete <p>B)</p> <p>A korabeli hétköznapi életről rengeteg érdekességgel találkozunk a regényben. A legtöbbet az orvoslásról, az elfogadott és a rendhagyó (mai kifejezéssel alternatív) gyógymódokról, a gyógyvizekről, fürdőéletről, egészséges táplálkozásról, esztétikai (plasztikai) sebészetről olvashatunk. Az a testkultúra és -kultusz van születőben, amit ma wellnessnek nevezünk.</p> <p>Válasszatok egy szempontot, és fogalmazzátok meg, számotokra mi tűnik a legérdekesebbnek a regényből ezzel a témával kapcsolatban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a korabeli orvostudomány eljárásai - alternatív gyógymódok - a fürdőélet szokásai - egészséges táplálkozás - plasztikai sebészet <p>C)</p> <p>A regényben felvetődő társadalmi-politikai kérdések legtöbbje ma, száz év után is nagyon aktuális lehet: pl. a nők szerepe a tudomány, munka, politika terén; karrier és magánélet egyeztetése; nemzetiségek helyzete; Erdély és Magyarország viszonya; alkalmazkodás a trianoni döntés következményeihez stb.</p> <p>Válasszatok egyet a regényben felmerülő ilyen kérdések közül, ami alapvetően meghatározza valamelyik vagy mindkét főszereplő életét! Gyűjtsétek ötleteket, mennyiben fontos ez a kérdés egy mai magyar ember számára!</p> <p>Mennyiben változott a helyzet a választott kérdésben száz év alatt?</p>	<p>csoportmunka, majd vita közösen</p>	
	<p>Válasszatok ki egyet a 2. feladatban felmerült témák közül, és fogalmazzátok meg egy eldöntendő kér-</p>		

10 perc	<p>dést vagy egy provokatív állítást ezzel kapcsolatban! (pl. „Hibáztatható az a nő, aki nem vállal gyereket a karrierje miatt?” „A politika a férfiaknak való.” „Helyesnek tartod-e, hogy Magyarországon a határon túli magyarok szavazati joggal rendelkeznek?”)</p> <p>Rendeztetek vitát, amelyben az osztály két fele két különböző álláspontot képvisel! A vita előtt csoportban gyűjtsetek érveket álláspontotok mellett!</p> <p>4. feladat: A regény nyelve</p> <p>Milyen nyelvi eszközöket használ a regény az elbeszélői hang megteremtéséhez? Mi jellemzi a beszélők szóhasználatát, mondat- és szövegalkotását? Értékelj stilisztikai és nyelvhelyességi szempontból a megszólalásait! Hozz példákat a szövegből!</p> <p>Milyen következtetéseket tudtok levonni az elbeszélők személyét illetően a beszédmódjuk, stílusuk alapján?</p> <p>Milyen hatása van az archaizáló, régies beszédnek és az állandó jelen idő használatának? Véleményetek szerint közelebb hozza vagy inkább eltávolítja a szereplőket az olvasótól? Mi veszne el a regényből, ha mindezt mai nyelven és nyelvtanilag múlt idejű elbeszélésként olvasnánk?</p>	egyéni munka, majd közös megbeszélés – 10 perc	
---------	---	--	--

2. ÓRA

Témakör	Kortárs magyar irodalom
Tananyag	Tompai Andrea: <i>Fejtől s lábtól. Kettő orvos Erdélyben</i> c. regényének feldolgozása
Taneszközök	a regény szövege, füzet, csomagolópapír

A foglalkozás célja	A főszereplők személyiségének és sorsának elemzése, a felnőtté válás tapasztalatainak értelmezése
---------------------	---

idő	tartalom	módszer	reflexió
15 perc	<p>5. feladat: Főszereplők I. – összehasonlítás</p> <p>A regény gyakran mutatja a főszereplőket hasonló élethelyzetben, egyszerre éreztetve így különbözőségeiket és sorsuk sejthető egymásba fonódását. Hasonlítsátok össze a két főszereplőt a megadott szempontok alapján! Mindegyik szempontnál vegyétek figyelembe, hogy a regényben – többek között – a főhősök felnőtté válásának elbeszélését is olvassuk, így nagyon sok változás megy végbe bennük ez alatt az idő alatt! Gondolataitokat rögzítsétek szemponttáblázatban!</p>	csoportmunka egy-egy alfeladattal, majd beszámoló és megbeszélés	

<p>20 perc</p>	<p>a) Családi örökség és származás Mikor, milyen helyzetekben határozza meg viselkedésüket, gondolkodásukat a családi (elsősorban apai) elvárás, hagyomány, örökség? Mikor, miért és hogyan fordulnak szembe ezzel? Milyen mértékben távolodnak el a családtól? Hogyan élnek bennük tovább a családi elvárások?</p> <p>b) Orvosi hivatás Miért, hogyan választják az orvosi hivatást? Mikor erősödik meg bennük a hivatástudat? Mikor merülnek fel kételyeik ezzel kapcsolatban? Hogyan határozza meg egész életszemléletüket, látásmódjukat az élet egyéb területein is az orvosi hivatás? Hozzatok példákat!</p> <p>c) Szexualitás Idézzétek fel a főszereplők meghatározó tapasztalatait a másik nemmel kapcsolatban: hogyan élik meg ezeket? Hogyan viszonyulnak saját nemiségükhöz, vágyaikhoz? Milyen változások történnek bennük ezen a téren?</p> <p>d) Önértékelés Milyen területeken tarják magukat értékesnek illetve sikeresnek a főszereplők? Miben tartják magukat értéktelennek, sikertelennek? Miből fakad bennük ez a tudat? Hogyan változnak ezen a területen? Milyen élmények, tapasztalatok vezetnek el a változáshoz?</p> <p>6. feladat: Főszereplők II.</p> <p>Saját útjának, helyének megtalálása és identitásának megformálása fiatal felnőttként mindkét főszereplő életének állandó kérdése. A női főszereplő számára ez a kérdés több küzdelemmel, külső és belső konfliktussal jár együtt.</p> <p>a) Konfliktusokban Hozzatok példákat arra, milyen konfliktusokat él meg a női főszereplő a környezetével, amelyek gondolkodásmódját, világlátását befolyásolják! Hogyan viselkedik ezekben a konfliktushelyzetekben?</p>	<p>csoportmunka egy-egy alfeladattal, majd beszámoló és megbeszélés</p>	
----------------	---	---	--

<p>Személyiségének milyen vonásai mutatkoznak meg ezekben a helyzetekben? Milyen tapasztalatokra tesz szert, hogyan formálják ezek a tapasztalatok?</p> <p>b) Tapasztalatszerzés Gyűjtsétek össze, milyen lépésekben ismerkedik meg a női főszereplő szűkebb és tágabb környezetével, társadalmával, hétköznapi és társadalmi kérdéseivel! Hogyan viselkedik azokban az új helyzetekben, amelyekben még nincs tapasztalata? Hogyan értékelték ezt a magatartást?</p> <p>c) Szociális elköteleződés Milyen társadalmi-politikai kérdésekre lesz egyre fogékonyabb a női főszereplő? Milyen élettapasztalatok terelik ebbe az irányba a gondolkodását? A társadalmi-politikai elköteleződés és szerepvállalás hogyan hat vissza a személyes életére? Hogyan változik benne mindez az idő múlásával?</p> <p>d) Ráció és boldogság A regény záró fejezetei előtt a női főszereplő így értékeli önmagát: <i>„Boldog, kinek dolga van, nem igaz, kérdem. Mikor gondolkozok rajta, mily életem van, boldog vagyok. Aztán mikor élni kell, nem úgy van.”</i> <i>„Hanem mindég hogy én gondolattal előre szaladok, kitalálom, hogy legyen az én jövőm, s hogy legyen meg az emberiség jövője is, s azt szolgálom. Hogy én nem hagytam magamat semmit sem érezni s élni, hanem mindég gondolattal s ratioval alkottam meg a jövőmet.”</i> Fogalmazzátok át a fentieket a saját szavaitokkal! Igazoljátok ezeket az önértékelő állításokat a női főszereplő életére visszatekintve, hozzatok példákat ezt alátámasztó élethelyzetekre! Milyen következményekkel jár ez a magatartásmód? Milyen vágyak és hiányok erősödnek fel benne az évek során?</p> <p>e) Elhallgatás A fiatal nő életének egyik legfontosabb, legmeghatározóbb történéséről nem beszél, illetve csak évekkel későbbi mondataiból értesülünk a történetéről. Ennek felidézéséhez olvassátok újra a következő részleteket: 301/2-5. bek., 465-468. („Hogy hová lett ő... nem akarta azt bevenni.”) Mi adhat magyarázatot a hosszú hallgatásra? Hogyan éli meg, hogyan értékeli utólag azt, ami történt? Találtak-e még a regényben ehhez hasonló – kisebb jelentőségű – elhallgatott epizódot?</p>		
--	--	--

<p>10 perc</p>	<p>Hogyan módosíthatja az olvasóban kialakuló képet a női főszereplőről és az általa elmondottakról ez az elhallgatás?</p> <p>f) A férfi</p> <p>Milyen alapvető változások zajlanak a férfi főszereplő életében a regényidő alatt? Hogyan változik jelleme, magatartása, gondolkodásmódja, hogyan formálódik világlátása?</p> <p>Milyen életpaszttalok magyarázzák ezeket a változásokat?</p> <p>Ha nem emlékeztek pontosan, segítségül lapozzátok fel az alábbi szöveghelyeket (oldalszám/bekezdés, idézettel ott, ahol nem az egész bekezdés olvasandó):</p> <p>26/1. („De hogy én...”)</p> <p>27/2. („S ahogy itt várok...”)</p> <p>184/2-3.</p> <p>195/2.</p> <p>197/1-2. („Tanulság, mit eszembe...”)</p> <p>257/2.</p> <p>260/4.</p> <p>271/1. („Hogy mi félelemnek tűnt...”)</p> <p>279/1.</p> <p>315/2. („Mert az ember... de haza menni.”)</p> <p>319/4. („...ha úgy magában marad.”)</p> <p>325/3.</p> <p>351/4. („...nem a mások parancsára.”)</p> <p>365/3.</p> <p>398/3.</p> <p>399/3.</p> <p>402/5.</p> <p>403/3.</p> <p>445/2.</p> <p>446/2.</p> <p>7. Jellemterkép</p> <p>Az 5-6. feladat alapján készítsétek el a női vagy a férfi főszereplő jellemterképét: gyűjtsétek össze négy vagy öt jellemvonását, és ezeket igazoljátok saját szavaitokkal vagy a szövegből vett rövid idézettel! Az elkészült munkákat hasonlítsátok össze!</p>	<p>A feladatot időigénye miatt érdemes két részre bontva, két csoporttal elvégeztetni.</p> <p>csoporthmunka és megbeszélés – 10 perc</p>	
----------------	---	--	--

3. ÓRA

Témakör	Kortárs magyar irodalom
Tananyag	Tompá Andrea: <i>Fejtől s lábtól. Kettő orvos Erdélyben</i> c. regényének feldolgozása
Taneszközök	a regény szövege, füzet, csomagolópapír

A foglalkozás célja	1. A párhuzamos történetek összefonódásának feltárása 2. A „Trianon-szindróma”, a területi elszakadás regénybeli ábrázolásának értelmezése
---------------------	---

idő	tartalom	módszer	reflexió
20 perc	<p>8. feladat: A közös történet</p> <p>a) Találkozások</p> <p>Gyűjtsétek össze, milyen találkozások zajlanak a főszereplők között, illetve hányszor kerülnek majdnem kapcsolatba egymással addig, amíg a Kolozsvár-Pest vonatúton végül újra találkoznak!</p> <p>Hasonlítsátok össze, hogyan éli meg az egyes találkozásokat a nő és a férfi!</p> <p>Milyen hatása van annak, hogy a főszereplők többször is egymás közelébe kerülnek, de igazi találkozásukra csak hosszú évek elteltével kerül sor? Mit mond ezzel számotokra a regény az emberi sorsokról, a világ rendezettségéről vagy rendezetlenségéről?</p> <p>A feladat megoldásához lapozzátok fel a következő szöveghelyeket (oldalszám/bekezdés, idézettel ott, ahol nem az egész bekezdés olvasandó):</p> <p>31/5. („De senki rám se hederít...”)</p> <p>32/2.</p> <p>154/2. („Akkor le van szavazva a két medikus...”)</p> <p>221/1. („Én itten is mindég otthonérzéssel vagyok...” – Zajzonban, a férfi leendő fürdőjében)</p> <p>223/2.</p> <p>230/3-4.</p> <p>241/2.</p> <p>297/1-2.</p> <p>300-304. („- Magukat hogy híjják. ... Alász plajbász.”)</p> <p>307/2-3.</p> <p>326-328. („Úgy hallottam, a Veres Kereszt kórházban...”)</p>	<p>csoportmunka egy-egy alfeladattal, majd beszámoló és megbeszélés</p> <p>Az a) feladatot időigénye miatt érdemes két részre bontva, két csoporttal elvégeztetni.</p>	

	<p>458-463. („Ismerős arc is akad köztük. ... Mert mi még nem is csókolódtunk.”)</p> <p>b) Az „öröklét” előtt Milyen életállapotban éri végül a két főszereplőt az utolsó találkozás? Hogyan gondolkodnak ekkor (a találkozásig) önmagukról, helyzetükről, jelenükről és jövőjükéről? A feladat megoldásához lapozzátok fel a következő szöveghelyeket (oldalszám/bekezdés, idézettel ott, ahol nem az egész bekezdés olvasandó): 365/3. 380/1. 398/3. („Mert száz esztendő azért...”) 403/3. 425/2. 430/4.</p> <p>c) Együtt Olvasátok újra a két utolsó fejezet záró bekezdéseit! (470/5., 484/3. o.) Hogyan válaszolnak a bekezdések gondolatai az eddigiekre? Hasonlítsd össze a főszereplők és az ország sorsának alakulását! Hogyan viszonyulnak ezek egymáshoz? Milyen kérdések azok, amelyek választ nyernek a regényben? Milyen kérdéseket hagy megválaszolatlanul a regényzárlat?</p>		
10 perc	<p>9. feladat: „Én és én” – rövid esszé</p> <p>Értelmezzétek rövid esszében a regény utolsó fejezeteinek gondolatait! Egyetértesz a benne megfogalmazottakkal? „Mert úgy is van, el kell égni egynek is, másnak is, mi azt mondja csak, hogy: én. Én, a férfi. S hogy: én, a nő. El kell égni s semmi lenni, mert az olyasmi már nem kell, hogy én.” „Mert akkor mind külön külön voltunk, én és én, s akkor az olyasmi az emberben nem tud találkozni. Az olyasmi csak a maga magános útjain halad.”</p>	<p>egyéni munka és megosztás csoportban vagy osztály előtt</p>	
15 perc	<p>10. feladat: A „Té-szindróma”</p>	<p>csoportmunka: a csoport tagjai az egyes altémákkal dolgoznak, majd</p>	

	<p>a) Hogyan viszonyulnak a trianoni döntés következményeihez a regény főbb szereplői? Milyen különbségeket találtok ebben? Hogyan változik a véleményük az idő elteltével?</p> <p>b) Milyen eszközöket alkalmaz a regény ahhoz, hogy a háborús összeomlás és az elcsatolás súlyosságát érzékelhetővé tegye? Gondoljatok arra, hogy addigra milyen mélységig ismerkedtünk meg a főszereplők és egész Erdély életével, mindennapjaival!</p> <p>A megoldáshoz vedd figyelembe az író gondolatát regényének megírásáról: <i>„...meg kell építeni valamit, mint a repülőnek egy hatalmas kifutópályát, mert egyszerűen nem tud felszállni a dolog. Vagyis több száz oldalt kell írni erről a világról, hogy összeomolhasson.”</i></p> <p>c) Milyen látószögből értelmezi általában az utókor a történelmi eseményeket? Milyen látószöveget eredményez, és milyen hatással van ehhez képest az, hogy a főszereplők folyamatosan jelen idejüként élik át és beszélik el a velük történeteket?</p> <p>d) Mit tudtok arról, hogyan alakult a Trianonról való gondolkodás, beszéd 1920-tól napjainkig? Hogyan köthető a témáról való beszéd kérdéséhez az, hogy a férfi főszereplő Trianon helyett a „Té” rövidítést használja? Mit fejez ki ezzel a regény?</p>	beszámolnak egymásnak, utána közös megbeszélés	
--	---	--	--

4. ÓRA

Témakör	Kortárs magyar irodalom
Tananyag	Tompá Andrea: <i>Fejtől s lábtól. Kettő orvos Erdélyben</i> c. regényének feldolgozása
Taneszközök	a regény szövege, füzet, csomagolópapír

A foglalkozás célja	1. A regény kulcsmotívumainak értelmezése 2. A nézőpontok sokféleségének feltárása, következményeinek értelmezése
---------------------	--

idő	tartalom	módszer	reflexió
15 perc	<p>11. feladat: Menni vagy maradni - vita</p> <p>A kolozsvári egyetem orvosi fakultásának teljes tanári kara elhagyja Erdélyt a trianoni döntés után, és Szegeden dolgoznak tovább. E döntést az erdélyi magyarok egy része is bírálja a regényben. Hozzád melyik álláspont áll közelebb? A „sarkok” vitatechnikával szervezettek vitát a kérdésről! A tanterem két végében gyűljenek össze az egy véleményen lévők. Beszéljék meg egymással az érveiket, majd az egyes oldalak felváltva szólaljanak meg a vitában! Egy évrre egy válasz és egy viszontválasz hangozhat el. Minden ilyen hármas megszólalás után átállhat a másik oldalra az, aki megváltoztatta a véleményét. Legalább öt-öt érv hangozzék el mindkét oldalon!</p>		
15 perc	<p>12. feladat: Motívumok hálójá</p> <p>a) Test Hol, hányféleképpen és hányféle értelemben jelenik meg a regényben a <i>test</i> motívuma, egyrészt szó szerinti, másrészt metaforikus értelemben? Milyen más, a regény világban alapvető motívumok kapcsolhatók ehhez? Lapozzátok fel a következő szöveghelyeket: 25/4. („Ez a víztükrön lebegés...”) 36/2. 135-136. („...az tart engem a szűzességemben.”) 183/3-4.</p>	csoportmunka egy-egy alfeladattal, majd beszámoló és megbeszélés	

<p>249/3. („Mert én mindég ezt próbálok...”) 266/2. („És mintha professzor úr... s nem az enyémről.”) 315/2. („Mert az ember egy ily háborúban... de haza menni.”) 319/4. („...ha úgy magában marad.”) 320/2-3. 325/3. 326/3. („...izommunkával is jelentkezik.”) 425/2. 476/2.</p> <p>Értelmezzétek a test motívumának helyét, jelentőségét a regényben: milyen személyes, filozófiai és történelmi kérdések tudnak ezen keresztül metaforikusan kifejeződni?</p> <p>b) Átmenetiség és állandóság A regény főszereplőinek visszatérő élménye az <i>átmenetiség</i> (eldöntetlenség, bizonytalanság) tapasztalata és az <i>állandóság</i> vágya. Hol, milyen élethelyzetekben éltek ezt át, mivel kapcsolatban fogalmazódik ez meg bennük? Lapozzátok fel a következő szöveghelyeket: 183/1. („Lehet, mikor épen...”) 197/2. 221/1. („Pali, ki mindég kacagva figyelte...”) 318/2. 390/2. („...az majd csak a halálkor.”) 397/5. („De más Gazda is van...”) 439/2. („Mi itten mindég csak...”) 446/2. 453/3. 457/3. („S már ülök a vonaton...”) 478/2. („S akkor nekünk mostantól...”)</p> <p>Értelmezzétek: hogyan válik a regényt átszövő alapvető történelmi és emberi tapasztalattá az átmenetiség élménye? Mennyiben módosul ez a regény zárlatában?</p> <p>c) Kettősség és egység Hányszor és hányféle értelemben bukkan fel a regényben a címadó motívum („<i>fejtől s lábtól</i>”) szó szerinti, illetve metaforikus jelentésben, a különállás és összetartozás, különbözőség és azonosság, kettősség és egység metaforájaként?</p>		
---	--	--

<p>15 perc</p>	<p>Értelmezzétek a következő szöveghelyeket mint a címadó motívum változatait:</p> <p>11/3-4. 184/6. („...nem lehet csupán anyag.”) 250/2. 299/6. 319/4. 320/2-3. 389/4. („Hevesi éppeg... jó magyar ember.”) 394/3. 439/2. („Hogy tehette meg... mint idehaza is, gondolkozok.”) 441/2. 445/2. 470/5. 478/3-4. 480/3. („S akkor nem tudtuk fogni... kuruzslás-e vagy sem.”) 481/3. („Reggel egyikőjük a másiknak...”) 484/3.</p> <p>13. Változó nézőpontok</p> <p>A)</p> <p>a) Miben hasonlít és miben különbözik a két főszereplő nézőpontja? b) Van-e lényeges különbség nyelvhasználatukban, hangvétellükben? c) Mi az, amiben érvényesül a nézőpontkülönbség kettejük között? d) Idézzetek fel olyan részleteket, ahol ugyanarról a történésről a két elbeszélő eltérő módon számol be! e) Összességében inkább a hasonlóságokat vagy a különbségeket érzed meghatározónak a két elbeszélő nézőpontjában? f) Hogyan oldja fel a nézőpontok azonosságának és különbségének kettősségét a regény zárlata?</p> <p>B)</p> <p>a) Válasszatok ki egy témát az alábbiakból és gyűjtsétek össze, milyen eltérő nézőpontok, vélemények jelennek meg ezzel kapcsolatban a regényben (akár egyazon szereplő különböző idő-</p>	<p>csoportmunka, a csoportok egy része az A), másik része a B) jelű feladatsorral foglalkozik, utána beszámoló és közös megbeszélés</p>	
----------------	---	---	--

	<p>szakokban megfogalmazott véleményében):</p> <ul style="list-style-type: none"> - vallási különbségek, világnézeti meggyőződések - haza, otthon, nemzethez tartozás - magyarok és nemzetiségek helyzete, viszonya - a trianoni döntés következményei, életstratégiák Trianon után <p>b) Milyen hatása van annak, hogy a fenti kérdésekben az eltérő véleményeket egyenrangú szereplők képviselik? Megjelenik-e olyan szereplői vélemény, amelyről azt érezteti a regény, hogy valamelyik kérdésben az igazságot képviseli?</p> <p>c) Találtak-e olyan kérdéseket, amelyekben a regény a fentieknél egyértelműbben állást foglal? Ha igen, fogalmazták meg a saját szavaikkal, mit mond erről a szöveg!</p>		
--	---	--	--

Reflektálás

(választható feladatok órai összefoglaláshoz, reflektáláshoz, házi feladathoz vagy esszédolgozathoz)

A)

A regény írója egy interjúban így fogalmaz: „Egyes szám harmadik személyben, kívülről nem tudtam elmondani, amit szeretnék Erdélyről 1910 és 30 között. Az egy nézőpont, egyetlen hős én-elbeszélése egyes szám első személyben is azt jelentette volna, hogy egyetlen igazság válik uralkodóvá. Úgy éreztem, egy igazság nincs, nem lehet, vagy én nem találok. Így lett két elbeszélő...” (avorospostakocsi.hu, 2013. 11. 25.)

Egyetértesz azzal, amit az író az igazságról mond? A 13. feladat szempontjait is újragondolva fogalmazd meg a gondolataidat ezzel kapcsolatban!

B)

Hasonlítsd össze a regény 404-405. oldalának két bekezdését (3-4.: „Pedig mennyi irdatlan rengeteg könny... mi körülötte folyik folyvást.”) az íróval készült interjú részletével: „Ez nemcsak 1918-ról szól, hanem főleg arról a máról, melyben a megsiratás nem történt meg sem személyesen bennem, sem a magyar társadalomban...”

Egyetértesz a regényben, illetve az interjúban megjelenő gondolattal? Mi a véleményed ezzel kapcsolatban a mai magyar helyzetről?

C)

Hogyan járja körül a regény saját jelenünk kérdéseit egy száz évvel ezelőtt játszódó történetben? Reflektálj az alábbi kritika- és interjúrészletekre:

„A regény tehát azzal, hogy egy olyan korszakba helyezi cselekményét (amely cselekmény mégiscsak az egészséges test kialakulófélben lévő kultusza köré épül), melyben egy nő nem iratkozhat be atlétikai klubba, kerékpározni is csak keddenként járhat, s ha éppenséggel testápoló krémet vásárol, azzal is a modernitás, a haladás, és nem utolsósorban a tudományosság mellett kiállását szándékozik jelezni, egyszerre hozza tárgyát közel az olvasóhoz, és távolítja is el tőle.” (Pethő Anita, Prae, 2013. 11. 14.)

„A szereplőknek azt az utat kell elkezdni maguk számára törniük (kvázi kitörniük a korszak adta szűkös keretek közül), melynek a végén a mi életünk, a 21. századi életfeltételek és életmódbeli szokások állnak.” (uo.)

„A múlt csak a jelen fénytörésében érdekes. Legalábbis a művészetben. Ami a jelenbe nem sugárzik át, fájdalomként, dicsőségként vagy tapasztalatként, ami összeköthet egy közösséget, az érdektelen.” (interjúrészlet, avorospostakocsi.hu, 2013. 11. 25.)

D)

„A fikciós irodalom legalább annyira, ha nem jobban képes formálni a történelmi identitásunkat, mint az akadémikus narratívák [tudományos leírások]. Tompa Andrea regénye rendelkezik a történelmi tudat formálásának erejével. Ha valamit igazán tudni kell, tudni lehet a Trianon előtti Erdély mindennapjainak világáról, az ebből a regényből megtudható...” (Onder Csaba, avorospostakocsi.hu, 2013. 11. 27.)

Egyetértesz azzal, amit a regény kritikusai a történettudomány és az irodalom tudatformáló hatásáról mond? Történelmi tanulmányaid és a regényolvasás élményének összevetésével fogalmazd meg a véleményed!

E)

Hasonlítsd össze az alábbi regény- és interjúrészleteket, és fejtsd ki a véleményed a bennük megfogalmazódó kérdésről:

„Talán éppen az ilyesmire kell az emberi találékonyság, olyasmiben eligazodni, mi nem fehér s nem fekete. Nem-e az okozza az ember körül a chaost, hogy az ilyesmit is rendbe kell helyeznie.”

„Az író számára a nemtudás is fontos, ezt tanultam ebből a könyvből. Ahogy ma sem nagyon értjük a világ eseményeit, tudományát, nem tudjuk, miért lett világgazdasági válság, vagy miféle háborúk folynak körülöttünk, vagy mire kap valaki orvosi Nobel-díjat, ők, a hősök sem nagyon értik – talán ezért is lehet velük azonosulni.” (interjúrészlet, avorospostakocsi.hu, 2013. 11. 25.)

F)

Írjátok meg a női vagy a férfi főszereplő naplóbejegyzését az 1950-es évekből: válasszátok ki valamelyik regényben is felmerülő kérdést, ezt gondolja benne tovább, idősödő emberként, újabb 20-25 év tapasztalatával!

G)

Hányféle jelentés adható a címadó motívumnak? Értelmezzétek a motívum metaforikus jelentéseit a regény alábbi mondatából kiindulva:

„Reggel egyikőjük a másiknak a lábát ölelte meg, és a másik válaszképen úgyszintén így tett, s mind a ketten azt hittük, az a fej.” (481. o.)

H)

A regény közel áll a történelmi regény és a fejlődésregény műfajához is. Milyen jellemzői közelítik a művet egyik vagy másik műfajhoz? Melyek azok az egyedi jellemzők, amelyek megkülönböztetik a regényt ezektől a műfajoktól?